

JAMHURI YA MUUNGANO WA TANZANIA

BUNGE LA TANZANIA

KAMATI YA KUDUMU YA BUNGE YA UTAWALA, KATIBA NA SHERIA

**TAARIFA YA KAMATI YA KUDUMU YA BUNGE YA UTAWALA, KATIBA
NA SHERIA KUHSU UTEKELEZAJI WA BAJETI YA OFISI YA RAIS
MIPANGO NA UWEKEZAJI KWA MWAKA WA FEDHA 2025/2026
PAMOJA NA MAONI YA KAMATI KUHSU MAKADIRIO
YA MAPATO NA MATUMIZI YA OFISI HIYO
KWA MWAKA WA FEDHA 2026/2027**

---

16 APRILI, 2026

YALIYOMO

SEHEMU YA KWANZA	3
1.0 UTANGULIZI	3
1.1. Maelezo ya Awali	3
1.2. Muundo wa Taarifa	3
1.3. Msingi wa Uchambuzi.....	4
1.4. Mawanda ya Uchambuzi.....	5
SEHEMU YA PILI	6
2.0 UCHAMBUZI KUHUSU UTEKELEZAJI WA BAJETI KWA MWAKA WA FEDHA 2025/2026 NA UZINGATIAJI WA MAONI, USHAURI NA MAPENDEKEZO YA KAMATI	6
2.2. Uchambuzi wa Makusanyo ya Maduhuli.....	7
2.3. Upatikanaji wa Fedha za Bajeti kwa Kipindi cha Julai, 2025 hadi Februari, 2026	8
2.3.1 Fungu Na. 07 – Ofisi ya Msajili wa Hazina	8
2.3.2 Fungu Na. 11- Ofisi ya Rais, Mipango na Uwekezaji	10
2.3.3 Fungu Na. 66 – Tume ya Taifa ya Mipango.....	13
2.4. Ukaguzi wa miradi ya maendeleo iliyotengewa fedha katika mwaka wa fedha 2025/2026	16
2.5. Utekelezaji wa Maoni, Ushauri na Mapendekezo ya Kamati.....	20
SEHEMU YA TATU	20
3.0 UCHAMBUZI WA MAKADIRIO YA MAPATO NA MATUMIZI KWA MWAKA WA FEDHA 2026/2027	20
3.1 Maduhuli kwa Mwaka 2026/2027	21
3.2 Makadirio ya matumizi kwa mwaka wa Fedha 2026/2027	23
OR-MIPANGO NA UWEKEZAJI- FUNGU 011	25
TUME YA TAIFA YA MIPANGO- FUNGU 066	25
SEHEMU YA NNE	26
4.0 MAONI, USHAURI NA MAPENDEKEZO YA KAMATI	26
4.1 Maoni ya Jumla.....	27
4.2 Ushauri Mahsusi Fungu kwa Fungu	27
4.2.1 Fungu 07 - Ofisi ya Msajili wa Hazina	27
4.2.2 Fungu 011 - Ofisi ya Rais, Mipango na Uwekezaji.....	28
4.2.3 Fungu 66 – Tume ya Taifa ya Mipango	30
SEHEMU YA TANO	30
5.0 HITIMISHO	30

ORODHA YA MAJEDWALI

Jedwali 1: Upatikanaji wa Fedha hadi Februari, 2026 kwa Fungu 7	10
Jedwali 2: Upatikanaji wa Fedha hadi February, 2026 kwa Fungu 011	12
Jedwali 3: Upatikaji wa Fedha hadi Februari, 2026 kwa Fungu 66	15
Jedwali 4: Makadirio ya Maduhuli kwa Mwaka wa Fedha 2026/2026	22
Jedwali 5: Ulinganisho wa Bajeti ya Matumizi kwa Mwaka 2025/2026 na Mwaka 2026/2027 - Fungu Na. 7	24
Jedwali 6: Ulinganisho wa bajeti ya Matumizi kwa Mwaka 2025/2026 na Mwaka 2026/2027 - Fungu Na. 011	25
Jedwali 7: Ulinganisho wa Bajeti ya Matumizi kwa Mwaka 2025/2026 Mwaka 2026/2027 - Fungu Na. 066	25

**TAARIFA YA KAMATI YA KUDUMU YA BUNGE YA UTAWALA, KATIBA NA
SHERIA KUHUSU UTEKELEZAJI WA BAJETI YA OFISI YA RAIS, MIPANGO
NA UWEKEZAJI KWA MWAKA WA FEDHA 2025/2026 PAMOJA NA
MAONI YA KAMATI KUHUSU MAKADIRIO YA MAPATO NA
MATUMIZI YA OFISI HIYO KWA MWAKA WA FEDHA 2026/2027**

SEHEMU YA KWANZA

1.0 UTANGULIZI

1.1. Maelezo ya Awali

Mheshimiwa Spika, Kwa kuzingatia masharti ya **Kanuni ya 121 (9)** ya Kanuni za Kudumu za Bunge za Mwaka 2025, natumia fursa hii kukushukuru kwa kunipatia nafasi ya kuwasilisha mbele ya Bunge lako Tukufu Taarifa ya Kamati ya Kudumu ya Bunge ya Utawala, Katiba na Sheria Kuhusu Utekelezaji wa Bajeti ya Ofisi ya Rais, Mipango na Uwekezaji kwa Mwaka wa Fedha 2025/2026 pamoja na maoni ya Kamati Kuhusu Makadirio ya Mapato na Matumizi ya Ofisi hiyo kwa Mwaka wa Fedha 2026/2027.

1.2. Muundo wa Taarifa

Mheshimiwa Spika, muundo wa Taarifa hii umezingatia masharti ya **Kanuni ya 145** ya Kanuni za Kudumu za Bunge za Mwaka 2025 kwa kugawanyika katika Sehemu Tano kama ifuatavyo: -

- (a) Sehemu ya Kwanza inahusu utangulizi, msingi na muundo wa taarifa hii;
- (b) Sehemu ya Pili inahusu uchambuzi kuhusu utekelezaji wa bajeti ya Mwaka wa fedha 2025/2026 katika maeneo yanayohusu makusanyo ya maduhuli, mwenendo wa upatikanaji wa fedha za Bajeti, utekelezaji wa miradi ya maendeleo na uzingatiaji wa ushauri na maoni ya Kamati;
- (c) Sehemu ya Tatu inahusu uchambuzi wa Makadirio ya Mapato na Matumizi kwa mwaka wa fedha 2026/2027;
- (d) Sehemu ya Nne inahusu maoni, ushauri na mapendekezo ya Kamati; na
- (e) Sehemu ya Tano ni hitimisho ikijumuisha shukrani.

1.3. Msingi wa Uchambuzi

Mheshimiwa Spika, uchambuzi na Maoni ya Kamati kuhusu Utekelezaji wa Bajeti ya Ofisi ya Rais-Mipango na Uwekezaji ya mwaka wa fedha 2025/2026 na Makadirio ya Mapato na Matumizi ya Ofisi hiyo kwa Mwaka wa fedha 2026/2027 unatokana na masharti ya **Kanuni ya 121(4)** ikisomwa kwa pamoja na **vifungu 6(2)(b) na 7 (1)(a)** vya Nyongeza ya Nane ya Kanuni za Kudumu za Bunge za Mwaka 2025. Kanuni na vifungu hivyo vimeweka masharti yanayoelekeza Taarifa ya Utekelezaji na Makadirio ya Ofisi hii kuchambuliwa na Kamati kabla ya kujadiliwa Bungeni. Naomba kulitaarifu Bunge lako Tukufu kuwa masharti hayo yamezingatiwa.

1.4. Mawanda ya Uchambuzi

Mheshimiwa Spika, Katika uchambuzi huo, Kamati ilipokea, kujadili na kuchambua jumla ya mafungu matatu (3) ambayo ni: -

- a) **Fungu 7** – Ofisi ya Msajili wa Hazina;
- b) **Fungu 11** - Ofisi ya Rais Mipango na Uwekezaji; na
- c) **Fungu 66** – Tume ya Taifa ya Mipango.

SEHEMU YA PILI

2.0 UCHAMBUZI KUHUSU UTEKELEZAJI WA BAJETI KWA MWAKA WA FEDHA 2025/2026 NA UZINGATIAJI WA MAONI, USHAURI NA MAPENDEKEZO YA KAMATI

2.1. Vipengele vya Uchambuzi

Mheshimiwa Spika, katika vikao vya Kamati vilivyoketi tarehe 10 na 26 ya mwezi Machi, 2026, Kamati ilipokea, kujadili na kuchambua Taarifa za Ofisi ya Rais, Mipango na Uwekezaji zilizohusu, pamoja na mambo mengine, Utekelezaji wa Bajeti ya Ofisi hiyo kwa mwaka wa fedha 2025/2026. Taarifa hizo ziliwasilishwa na **Mhe. Prof. Kitila Alexander Mkumbo (Mb)**, Waziri wa Nchi, Ofisi ya Rais, Mipango na Uwekezaji. Uchambuzi wa Kamati kuhusu Taarifa hizo umeangazia maeneo makuu manne ambayo ni: -

- (a) Makusanyo ya maduhuli kuanzia Julai, 2025 hadi Februari, 2026;
- (b) Upatikanaji wa fedha za Bajeti za Matumizi ya Kawaida na Maendeleo kwa kipindi cha Julai, 2025 hadi Februari, 2026;
- (c) Ukaguzi wa miradi ya maendeleo iliyotengewa fedha katika mwaka wa fedha 2025/2026; na
- (d) Uzingatiaji wa Maazimio ya Bunge yaliyotolewa kupitia Taarifa ya Kamati wakati wa kujadili Makadirio ya Mapato na Matumizi ya Ofisi hii kwa Mwaka wa Fedha 2025/2026.

2.2. Uchambuzi Kuhusu Makusanyo ya Maduhuli

Mheshimiwa Spika, Ofisi ya Rais, Mipango na Uwekezaji katika mwaka wa fedha 2025/2026, ilikadiria kukusanya mapato yasiyo ya kodi kiasi cha **Shilingi 1,696,260,540,000.00** kupitia Fungu Na. 07-Ofisi ya Msajili wa Hazina. Fedha hizo zilipangwa kukusanywa kutoka kwenye vyanzo sita (6) ambavyo ni Michango ya asilimia 15 ya Mapato Ghafi ya mashirika ya umma yenye sifa, Gawio, Marejesho ya Mfumo wa Usimamizi wa Nyendo za Mawasiliano ya Simu (**TTMS**), Rejesho la Riba na Mikopo, ziada na malipo mengineyo na Ukusanyaji kutoka kwenye mapato ya ubinafsishaji.

Mheshimiwa Spika, Uchambuzi wa mwenendo wa ukusanyaji wa maduhuli hayo unaonesha kuwa Ofisi hii kupitia Fungu Na. 07 hadi kufikia mwezi Februari, 2026, imekusanya kiasi cha **Shilingi 716,064,740,000.00** sawa na **asilimia 42.21** ya lengo la mwaka. Kiwango hicho si cha kuridhisha, kwani hadi Februari, 2026 kiwango cha makusanyo kilipaswa kufikia **asilimia 66.7**.

Ofisi ya Msajili wa Hazina inategemewa na Serikali katika kuhakikisha maduhuli ya fedha za Serikali kupitia mashirika mbalimbali ya umma yanakusanywa na kuwasilishwa mfuko mkuu kikamilifu. Kushindwa kukusanya maduhuli kwa kiwango kinachotosheleza cha asilimia, kuna punguza uwezo wa Serikali ktoa huduma za kijamii. **Ili kuondokana na athari hizo, ni rai ya Kamati kuwa Ofisi ya Msajili wa Hazina iongeze kasi na kubuni mikakati itakayoweza ukusanyaji wa maduhuli kupitia**

mashirika mbalimbali kufikia lengo lililokusudiwa katika mwaka wa fedha 2025/2026.

2.3. Upatikanaji wa Fedha za Bajeti kwa Kipindi cha Julai, 2025 hadi Februari, 2026

Mheshimiwa Spika, katika kushughulikia bajeti ya Ofisi hii, Kamati imeangazia mapokezi ya fedha za matumizi ya kawaida ambayo yanajumuisha mishahara (PE) na matumizi mengineyo (OC) pamoja na fedha kwa ajili ya maendeleo. Tathmini ya utekelezaji wa bajeti hadi februari, 2026 kwa kila Fungu ni kama ifuatavyo: -

2.3.1 Fungu Na. 07 – Ofisi ya Msajili wa Hazina

Mheshimiwa Spika, katika bajeti iliyosomwa bungeni mwezi Aprili, 2025, Ofisi ya Msajili wa Hazina iliidhinishiwa jumla ya **Shilingi 62,255,822,000.00**. Katika kiasi hicho, fedha kwa ajili ya matumizi ya kawaida ni **shilingi 60,585,131,000.00**, kiasi hiki kikujumuisha fedha za mishahara (PE) **shilingi 8,662,948,000.00** na fedha kwa ajili ya matumizi mengineyo (OC) **shilingi 51,922,183,000.00**. Aidha, fedha kwa ajili ya miradi ya maendeleo ilikuwa **shilingi 1,670,691,000.00**

Mheshimiwa Spika, ilipofika mwezi Februari, 2026, kwa kuzingatia masharti ya Sheria ya Bajeti, Sura ya 439, bajeti ya ofisi hii iliongezwa kwenye kipengele cha fedha za dharura (**contingent liability**) kwa kuongezewa fedha za matumizi mengineyo (OC) **shilingi 12,221,256,915.52**, na hivyo kutanua

bajeti ya ofisi kufikia **shilingi 72,806,387,915.52**. Ongezeko hilo lilitokana na mahitaji maalum mbalimbali yaliyojitokeza ikiwemo kugharamia gharama za kuingiza nchini mabasi mapya ya mwendokasi kwa kulipia kodi ya VAT, wakala wa meli, gharama za *wharfage*, uondoshaji wa mizigo, usajili wa mabasi na gharama nyingine za bandari (port charges). Mchanganuo wa mapokezi ya fedha hizo unafafanuliwa hapa chini kama ifuatavyo: -

- (a) Kwa upande wa fedha za matumizi ya kawaida, hadi kufikia Februari, 2026 Fungu hili lilipokea **shilingi 54,233,820,005.03** kati ya kiasi kilichoidhinishwa cha shilingi **72,806,387,915.52**, sawa na **asilimia 74**. Katika kiasi kilichopokelewa, **shilingi 4,481,892,921.04** ni kwa ajili ya mishahara, **shilingi 49,192,835,487.77** ni kwa ajili ya matumizi mengineyo, ambapo katika matumizi hayo mengineyo (OC), **shilingi 30,288,636,027.20** ni kwa ajili ya uendeshaji wa ofisi na **Shilingi 18,904,199,460.57** ni kwa ajili ya matumizi maalum.
- (b) kwa upande wa fedha za maendeleo, hadi kufikia mwezi Februari, 2026 ofisi hii ilipokea jumla ya **shilingi 1,670,691,000.00** kati ya kiasi cha **shilingi 1,670,691,000.00** kilichoidhinishwa, sawa na **asilimia 100** ya lengo.

Kwa ujumla, hali ya mapokezi ya fedha hadi Februari, 2026 inaoneshwa katika **Jedwali Na. 1** kama ifuatavyo: -

Jedwali 1: Upatikanaji wa Fedha hadi Februari, 2026 kwa Fungu 7

Eneo	Kiasi Kilichoidhinishwa	Kiasi kilichopokelewa	Asilimia
Mishahara (PE)	8,662,948,000	4,481,892,921.04	51.74
OC-Uendeshaji wa Ofisi	33,033,044,000	30,288,636,027.20	91.69
OC-Matumizi Maalum	31,110,395,915.52	18,904,199,460.57	60.77
Jumla Ndogo	72,806,387,915.52	53,674,728,408.81	73.72
Maendeleo	1,670,691,000	1,670,691,000	100
Jumla Kuu	74,477,078,915.52	55,345,419,408.81	74.31

Chanzo: *Randama za Ofisi ya Rais, Mipango na Uwekezaji 2025/2026 na Usanifu wa Kamati.*

Mheshimiwa Spika, kwa ujumla hali ya upatikanaji wa fedha kwa kila sehemu katika Fungu Na. 7-Ofisi ya Msajili wa Hazina ilikuwa ya kuridhisha kwa kuvuka kiwango cha wastani wa **asilimia 66.7** inayolengwa kufikiwa ifikapo mwezi februari. **Ni matumaini ya Kamati kuwa, Ofisi itatekeleza majukumu yaliyoainishwa kwa ufanisi kwa ustawi wa wananchi.**

2.3.2 Fungu Na. 11- Ofisi ya Rais, Mipango na Uwekezaji

Mheshimiwa Spika, kwa mwaka wa fedha 2025/2026, Fungu hili liliidhinishwa jumla ya **Shilingi 34,867,493,000.00**, kati ya fedha hizo **Shilingi 22,392,185,000.00** ni kwa ajili ya Matumizi ya Kawaida ambapo **Shilingi 8,716,784,000.00** ni Mishahara (PE) na **Shilingi 13,675,401,000.00** ni kwa ajili ya Matumizi mengineyo (OC). Aidha, **Shilingi 12,475,308,000.00** ilitengwa kwa ajili ya miradi ya maendeleo. Kati ya fedha hizo, **shilingi 6,182,746,000.00** ni fedha za ndani na **shilingi 6,292,562,000.00** ni fedha za nje.

Mheshimiwa Spika, hadi kufikia Februari, 2026, tathmini ya mapokezi ya fedha hizo inaonesha kama ifuatavyo: -

- (a) Kwa upande wa fedha za matumizi ya kawaida (OC na mishahara), zilipokelewa jumla ya **Shilingi 12,353,988,338.84** ya kiasi kilichoidhinishwa, sawa na utekelezaji wa **asilimia 55.17** ya lengo. Katika kiasi hicho, mishahara ilipokelewa shilingi **4,990,137,077.00** sawa na **asilimia 57.25** ya mishahara iliyoidhinishwa, na matumizi mengineyo (OC) **shilingi 7,363,851,261.84** sawa na **asilimia 53.85** ya fedha zilizoidhinishwa.
- (b) Kwa upande wa fedha za maendeleo, fungu 11 lilipokea **shilingi 2,605,205,731.66** sawa na **asilimia 20.88** ya lengo la **Shilingi 12,475,308,000.00** iliyoidhinishwa. Kati ya fedha hizo, shilingi **1,505,207,731.66** ni fedha za ndani, sawa na **asilimia 24.34** ya fedha za ndani zilizoidhinishwa, na shilingi **1,099,998,000.00** ni fedha za nje, sawa na **asilimia 17.48** ya fedha za nje zilizoidhinishwa. Mchanganuo kuhusu upatikanaji huo unaoneshwa katika **Jedwali Na. 2** la Taarifa.

Jedwali 2: Upatikanaji wa Fedha hadi February, 2026 kwa Fungu 011

Eneo	Kiasi Kilichoidhinishwa	Kiasi kilichopokelewa	Asili mia
Mishahara (PE)	8,716,784,000	4,990,137,077.00	57.25
Matumizi Mengineyo (OC)	13,675,401,000	7,363,851,261.84	53.85
Jumla Ndogo	22,392,185,000	12,353,988,338.84	55.17
Maendeleo Ndani	6,182,746,000	1,505,207,731.66	24.34
Maendeleo Nje	6,292,562,000	1,099,998,000	17.48
Jumla Ndogo	12,475,308,000	2,605,205,731.66	20.88
Jumla Kuu	34,867,493,000	14,959,194,070.5	42.90

Chanzo: *Randama za Ofisi ya Rais, Mipango na Uwekezaji kwa Mwaka 2026/2027 na Usanifu wa Kamati.*

Mheshimiwa Spika, tathmini ya mapokezi ya fedha kwa Fungu 011- Wizara ya Mipango na Uwekezaji inaonekana kuwa si ya kuridhisha kwa upande wa fedha za maendeleo. Endapo hali hiyo itaendelea kuwa si ya kuridhisha hadi itakapofika mwezi Juni, 2026 wakati wa kuhitimisha mwaka wa fedha wa 2025/2026, ni dhahiri kuwa miradi iliyotengewa fedha katika mwaka huu haitakamilika.

Mheshimiwa Spika, uchambuzi wa Kamati umebaini kuwa, baadhi ya miradi iliyolengwa kutekelezwa mwaka 2025/2026 ambayo haikuwa imepokea fedha ililenga kukuza uwekezaji nchini. Baadhi ya miradi hiyo ni mradi unaohusu Uendelezaji wa Maeneo Maalum kwa Uzalishaji wa Bidhaa kwa ajili ya Mauzo Nje ya Nchi, Uendelezaji wa Maeneo Maalum ya Kiuchumi (*Tanzania Min Tiger Plan 2020*), na Programu ya Kuboresha Mazingira ya Biashara nchini.

Kutokupokelewa kwa fedha zilizotengwa, kunaendelea kusababisha miradi iliyokusudiwa kutekelezwa ili kurahisisha mazingira ya biashara na uwekezaji nchini kutokutekelezwa kwa kiwango kilichokusudiwa. Kwa mfano, katika mradi wa programu ya kuboresha mazingira ya biashara, moja ya kazi iliyopangwa kutekelezwa ni kufanya mapitio ya sheria, na kuunganisha majukumu yanayofanana ya taasisi.

Katika Dira ya Taifa ya Maendeleo ya Mwaka 2050, inaonekana kuwa mojawapo ya vikwazo vya kukua kwa biashara nchini ni migongano ya sera, sheria na kanuni na kuwepo kwa muingiliano wa majukumu ya taasisi za udhibiti¹. Kwa kuwa fedha za mradi huu hazikupokelewa, ni vigumu jukumu hili kufanyika kwa ufanisi uliokusudiwa.

Mheshimiwa Spika, ili kuweza kufikia malengo yaliyokusudiwa ikiwemo lengo la Dira ya Maendeleo ya Taifa, 2050 kama lilivyofafanuliwa katika Ukurasa wa 49 wa Kitabu cha Dira, **Kamati inashauri kuwa fedha zilizotengwa kwa ajili ya miradi ya maendeleo hususan miradi inayohusu uwekezaji na uboreshaji wa mazingira ya biashara nchini, zitolewe ipasavyo ili wananchi waweze kunufaika na uboreshaji huo.**

2.3.3 Fungu Na. 66 – Tume ya Taifa ya Mipango

Mheshimiwa Spika, kwa mwaka wa fedha 2025/2026, Fungu hili liliidhinishiwa jumla ya **Shilingi 48,506,646,000.00**. Kati ya fedha hizo, **Shilingi 39,145,369,000.00**, ni kwa ajili ya Matumizi ya Kawaida ambapo **Shilingi 5,145,369,000.00** ni Mishahara (PE) na

---

¹ Ukurasa wa 48 hadi 49 wa Dira ya Taifa ya Maendeleo 2025-2050

Shilingi 34,000,000,000.00 ni kwa ajili ya Matumizi mengineyo (OC). Aidha, **Shilingi 9,361,277,000.00** zilitengwa kwa ajili ya miradi ya maendeleo.

Mheshimiwa Spika, tathmini ya mapokezi ya fedha hizo inaonesha kuwa hadi kufikia Februari, 2026 mapokezi ya fedha zilizotengwa yalikuwa kama ifuatavyo: -

- (a) Kwa upande wa fedha za matumizi ya kawaida (OC na Mishahara), Tume imepokea jumla ya **shilingi 22,562,402,361.31** sawa na **asilimia 57.64** ya bajeti ya matumizi ya kawaida. Kati ya kiasi hicho, **shilingi 2,775,931,330.00** ni kwa ajili ya mishahara, sawa na **asilimia 53.95** ya lengo, na **shilingi 19,786,471,031.31** ni kwa ajili ya matumizi mengineyo (OC), sawa na **asilimia 58.20** ya lengo.
- (b) Kwa upande wa fedha za maendeleo, Tume imepokea jumla ya **shilingi 1,960,588,361.92** sawa na **asilimia 20.9** ya fedha iliyoidhinishwa.

Mchanganuo wa upatikanaji wa fedha kwa **fungu 066** ni kama inavyoonekana katika **Jedwali Na. 3**.

Jedwali 3: Upatikaji wa Fedha hadi Februari, 2026 kwa Fungu 66

Eneo	Kiasi		Asilimia
	Kilichoidhinishwa	kilichopokelewa	
Mishahara (PE)	5,145,369,000	2,775,931,330.00	53.95
Matumizi Mengineyo (OC)	34,000,000,000	19,786,471,031.31	58.20
Jumla Ndogo	39,145,369,000	22,562,402,361.31	57.64
Maendeleo	9,361,277,000	1,960,588,361.92	20.9
Jumla Kuu	48,506,646,000	24,522,990,723.23	50.56

Chanzo: *Randama za Ofisi ya Rais, Mipango na Uwekezaji kwa Mwaka 2026/2027 na Usanifu wa Kamati.*

Mheshimiwa Spika, tathmini inaonesha kuwa, hadi februari, 2026, upatikanaji wa fedha za bajeti katika Tume ya Taifa ya Mipango kwa ajili ya miradi ya maendeleo hauridhishi. Uchambuzi zaidi wa Kamati unaonesha kuwa, kiasi kikubwa cha fedha za maendeleo (**shilingi Bilioni 8** kati ya **Bilioni 9.36** zilizoidhinishwa) zililenga kutekeleza mradi wa kufanya tafiti zitakazotaarifu maandalizi na utekelezaji wa mipango ya maendeleo na kuwezesha utendaji wa majukumu kupitia mifumo ya TEHAMA ikijumuisha moduli za uchumi jumla na uchambuzi wa maandiko ya miradi.

Kutokupokelewa kwa fedha za miradi iliyotengwa kikamilifu, kuna athari kwa Tume ya Mipango ya kushindwa kutekeleza majukumu yake, na hivyo kuathiri usimamizi wa mipango iliyokusudiwa kutekelezwa ikiwemo miradi ambayo utekelezaji wake unategemea uchambuzi na maoni ya Tume ya Mipango. **Ni maoni ya Kamati kuwa, fedha za maendeleo hususan fedha zilizotengwa kutekeleza miradi inayokusudia**

kuboresha mipango ya nchi, zitolewe kikamilifu na kwa wakati. Kutolewa huko kutaiwezesha Tume ya Taifa ya Mipango kufanya kazi ya kuandaa mipango ya nchi kwa ukamilifu pamoja na kusimamia utekelezaji wake.

2.4 Ukaguzi wa Miradi ya maendeleo Iliyotengewa Fedha katika Mwaka wa Fedha 2025/2026

Mheshimiwa Spika, Katika Wizara ya Mipango na Uwekezaji na mafungu yake matatu, Kamati ilitembelea mradi mmoja unaohusu Kongani Maalum ya Uwekezaji ya Buzwagi, unaotekelezwa katika Halmashauri ya Manispaa ya Kahama, Mkoa wa Shinyanga.

Mradi huo unajulikana kama *Buzwagi Special Economic Zone* (BSEZ) na ulitangazwa rasmi kuwa Ukanda Maalum wa Uwekezaji kupitia **Tangazo la Serikali Na. 142 la tarehe 8, Machi, 2024**. Eneo hilo lina ukubwa wa **Mita za Mraba 13,335,456.69**, na kwa sasa linalimikiwa na Halmashauri ya Manispaa ya Kahama. Aidha, TISEZA imepewa kazi ya kutoa ushauri wa kitalaam ili kuwezesha uwekezaji kufanyika katika eneo hilo na imetoa leseni Na. 18 ya uendelezaji wa eneo hilo.

Mheshimiwa Spika, Kamati ilielezwa kuwa, awali eneo hili lilikuwa mahsus kwa ajili ya shughuli za uchimbaji wa madini ya dhahabu chini ya Kampuni ya *Barrick Gold Mine*. Aidha, baada ya shughuli za uchimbaji wa dhahabu kufungwa mwaka 2021, ndipo kulifanyika upembuzi ambao ulionesha kuwa eneo hilo linafaa kuanzishwa kongani maalum ya uwekezaji.

Lengo kuu la kuanzishwa kwa *Buzwagi Special Economic Zone* (BSEZ) ni kuendeleza shughuli za kiuchumi katika manispaa na wilaya ya Kahama. Kupitia mradi huo, inategemewa kukazibwa pengo la manufaa ya kiuchumi na kimapato lililosababishwa na kufungwa kwa shughuli za uchimbaji wa madini katika eneo hilo.

Mheshimiwa Spika, Kamati ilipotembelea na kukagua mradi huu, ilibaini uwepo wa miundombinu iliyoachwa na Kampuni iliyokuwa ikichimba madini katika eneo hilo, ambayo inaweza kutumika kama kichocheo cha uwekezaji katika eneo hilo. Mojawapo ya miundombinu iliyopo katika eneo hilo ni majengo, barabara, kiwanja cha ndege chenye uwezo wa kuhudumia **watu 250**, mitambo ya umeme yenye uwezo wa kuzalisha umeme wa **Megawati 48**, mifumo ya ulinzi na maji. Mbali ya miundombinu hiyo, ukaguzi wa Kamati ulishuhudia utekelezaji wa miradi mingine katika eneo hilo. Miradi hiyo inalenga kuongeza na kuboresha miundombinu yae neo hilo na kwa lengo la kuvutia wawekezaji.

Mojawapo ya shughuli zilizokuwa zikitekelezwa ni ujenzi wa mtambo wa kuzalisha maji kiasi cha lita **Milioni Kumi** kwa siku kutokana na uwepo wa maporomoko ya maji ya mvua yaliyopo katika eneo hilo. Gharama za mradi huo ni shilingi **4,600,000,000.00** ambapo Serikali ya Tanzania inagharamia **asilimia 38** na Kampuni ya Barrick **asilimia 62**. Ujenzi ulianza mwezi Juni, 2025 na unatarajiwa kukamilika mwezi Juni, 2026.

Kamati ilipotembelea mradi huu, ujenzi wake ulikuwa umefikia **asilimia 78.**

Mheshimiwa Spika, kukamilika kwa mradi wa maji katika eneo hilo, mbali na maji hayo kutumiwa katika shughuli za uwekezaji, lakini pia mradi unakusudiwa kuwa chanzo cha maji katika mji mdogo wa Kahama. Chanzo hicho kitaipunguzia Manispaa ya Kahama gharama za kulipia huduma ya maji yanayosambazwa kwa wananchi, na hivyo kupunguza bei ya maji kwa wakazi wa mji wa Kahama na maeneo Jirani.

Mheshimiwa Spika, kuhusu uwekezaji katika eneo hilo, Kamati ilielezwa kuwa, eneo hilo limepangwa kutumika kwa ajili ya shughuli sita za uwekezaji na huduma. Shughuli hizo ni **Vyuo vya Ufundi, Viwanda, uchenjuaji wa madini, uzalishaji wa nishati jadidifu, shughuli za ujenzi na makazi (smart city)**. Hadi wakati Kamati ilipofanya ukaguzi wake mwezi Machi, 2026, ilielezwa kuwa jumla ya wawekezaji thelathini na tano **(35)** wameonesha nia ya kuwekeza katika eneo husika. Kati yao, mwekezaji mmoja ambayo ni Kampuni ya **East Africa Conveyers Service** ilikuwa imesha anza uzalishaji, Kampuni nne zilikuwa katika hatua mbalimbali za usajili na leseni na zilizobakia zilikwa hazijaanza mchakato licha ya kuonesha nia ya kuwekeza.

Mheshimiwa Spika, kuhusu uwezo na mkakati wa Manispaa ya Kahama kusimamia uwekezaji katika eneo hilo, Kamati ilifahamishwa kuwa Manispaa hiyo ipo katika mchakato wa kuingia kwenye makubaliano (MoU) na TISEZA, ili taasisi hiyo iweze kuwa mwendeshaji (operator) wa eneo hilo. **Kamati**

inakubaliana na mpango wa Manispaa kuingia makubaliano hayo na TISEZA, jambo ambalo litawezesha uwekezaji kufanyika katika mazingira wezeshi na yenye utulivu.

Mheshimiwa Spika, Pamoja na lengo hilo jema, bado kuna masuala mbalimbali ambayo Serikali inatakiwa kuyatatua ili kuendelea kuboresha mazingira ya uwekezaji katika eneo hilo. Kwa mfano, Kamati wakati wa ukaguzi wake ilijionea kuwa eneo hilo linalindwa na askari polisi kwa usimamizi wa karibu wa Kampuni ya Madini ya Barrick. Uwepo wa ulinzi mkali katika eneo hilo ni mojawapo ya mambo yanayowafanya wananchi wanaozunguka eneo hilo kuwa na Imani kubwa kuwa bado kuna madini ikiwemo madini ya dhahabu katika eneo hilo. Kutokana na mtazamo huo, Kamati inaona bado kuna wasiwasi wa eneo hilo kuvamia na wananchi wenye Imani hiyo ili kufanya shughuli za uchimbaji mdogo mdogo wa madini.

Mheshimiwa Spika, hali hiyo inaweza kusababisha kukosekana kwa usalama wa eneo hilo ikiwemo kwa wawekezaji wanaokusudia kuwekeza katika eneo hilo. Hali hiyo inaweza kujitokeza pale ambapo Kampuni ya Barrick itaondoka moja kwa moja katika eneo hilo. Hali hiyo inaweza kuharibu mahusiano ya kimikataba ya uwekezaji kati ya Serikali na wawekezaji watakaokuwemo katika eneo husika. **Ni mtazamo wa Kamati kuwa, kabla ya uwekezaji kuanza kwa kiasi kikubwa na kabla ya Kampuni ya Barrick kuondoa huduma ya ulinzi katika eneo hilo, Serikali itoe elimu ya kutosha na kuwawezesha wanachi wanaozunguka eneo hilo kuelewa na kufahamu kuwa**

eneo hilo ni muhimu kwa ajili ya shughuli za uwekezaji unaokusudiwa kwa manufaa ya nchi kwa ujumla.

2.5 Utekelezaji wa Maoni, Ushauri na Mapendekezo ya Kamati

Mheshimiwa Spika, Wakati wa uchambuzi wa Bajeti ya Ofisi ya Rais Mipango na Uwekezaji kwa Mwaka wa Fedha 2025/2026, Kamati ilitoa maoni, ushauri na mapendekezo mbalimbali ili kuboresha utekelezaji wa Bajeti ya Ofisi hiyo. Naomba kulitaarifu Bunge lako tukufu kwamba kwa sehemu kubwa Serikali imezingatia maoni na ushauri wa Kamati. Licha ya utekelezaji huo mzuri, Kamati inaendelea kuisitiza kuwa maagizo yenye muendelezo wa utekelezaji yaendeleo kutekelezwa.

SEHEMU YA TATU

3.0 UCHAMBUZI WA MAKADIRIO YA MAPATO NA MATUMIZI KWA MWAKA WA FEDHA 2026/2027

Mheshimiwa Spika, kwa kuzingatia masharti ya Kanuni ya 120(2) ya Kanuni za Kudumu za Bunge za Mwaka 2025, mnamo tarehe 26 Machi, 2026; Kamati ilipokea, kuchambua na kujadili Taarifa ya Makadirio ya Mapato na Matumizi ya Ofisi ya Rais, Mipango na Uwekezaji kwa mwaka wa fedha 2026/2027. Uchambuzi wa Kamati ulijikita katika maeneo makuu mawili ambayo ni Makadirio ya makusanyo ya maduhuli na makadirio ya matumizi. Tathmini ya uchambuzi kuhusu maeneo hayo ni kama ifuatavyo: -

3.1 Maduhuli kwa Mwaka 2026/2027

Mheshimiwa Spika, Katika Mwaka wa Fedha 2026/2027, Ofisi ya Rais Mipango na Uwekezaji kupitia **Fungu Na. 7**-Ofisi ya Msajili wa Hazina inaomba kuidhinishiwa kukusanya mapato yasiyo ya kodi jumla ya **shilingi 1,792,228,000,000.00**. Kiasi hicho ni ongezeko la **shilingi 95,967,460,000.00**, sawa na **asilimia 5.66** ikilinganishwa na mwaka wa fedha unaoisha wa fedha 2025/2026, ambapo iliidhinishwa **shilingi 1,696,260,540,000.00**.

Vyanzo vya fedha kwa mwaka 2026/2027 vinafanana na vyanzo vya mwaka wa fedha 2025/2026, isipokuwa kwa chanzo kimoja kinachohusu ubinafsishaji kilichokuwepo katika mwaka wa fedha unaoisha, ambacho hakitakuwepo katika mwaka wa fedha unaofuata. Uchambuzi zaidi umeainishwa katika **Jedwali Na. 4** la Taarifa ya Kamati.

Jedwali 4: Makadirio ya Maduhuli kwa Mwaka wa Fedha 2026/2026

FUNGU Na. 07	MAKADIRIO YA MADUHULI MWAKA 2025/2026	MAKADIRIO YA MADUHULI MWAKA 2026/2027	PUNGUFU	%
Michango 15% Mapato Ghafi	784,516,580,000	723,008,750,636.97	(61,507,829,363.0)	-7.84
Gawio	743,878,340,000	835,821,063,433.54	91,942,723,433.54	80
Marejesho ya TTMS	5,000,000,000	9,797,007,201.00	4,797,007,201	95.94
Rejesho Riba na Mikopo	37,000,000,000	62,221,135,357.80	25,221,135,357.80	68.17
Ziada na malipo mengineyo	122,365,630,000	161,380,043,370.69	39,014,413,370.69	31.88
Mapato ya Ubinafsishaji	3,500,000,000	-	-3,500,000,000	-100
JUMLA KUU	1,696,260,540,000	1,792,228,000,000.00	95,967,460,000	5.66

Chanzo: Randama za Ofisi ya Rais-Mipango na Uwekezaji na Usanifu wa Kamati

Mheshimiwa Spika, tathmini inaonesha kuwa, Mapato makubwa yanakusudiwa kuongezeka kwenye maeneo ya Gawio, Riba na Mikopo, marejesho ya TTMS pamoja na ziada ya malipo mengineyo. Aidha, upungufu wa mapato unategemea kutoka kwenye eneo la michango ya **asilimia 15** ya mapato ghafi ambapo mapato katika chanzo hicho yanakadiwriwa kupungua kwa **asilimia 7.84** ya chanzo. Vilevile, chanzo cha ubinafsishaji kilichokuwepo katika mwaka wa fedha unaoisha, hakitakuwepo katika mwaka wa fedha unaofuata.

Licha ya kupungua kwa chanzo mojawapo cha mapato, lakini mapato yameongezeka kutokana na makadirio kuongezeka kwenye vyanzo vingine. **Kamati inashauri Ofisi ya Msajili wa Hazina kuongeza kasi na kuweka mikakati thabiti ya**

kuyasimamia mashirika ya umma ili yaweze kuchangia kwa kiasi kikubwa katika makusanyo ya mapato yasiyokuwa ya kikodi.

3.2 Makadirio ya matumizi kwa mwaka wa Fedha 2026/2027

Mheshimiwa Spika, katika mwaka wa fedha 2026/2027, Ofisi ya Rais, Mipango na Uwekezaji katika mafungu yake matatu inaomba kuidhinishiwa jumla ya **shilingi 144,850,349,000.00**. Kati ya kiasi hicho, **Shilingi 126,018,699,000.00** ni kwa ajili ya matumizi ya kawaida ikijumuisha **shilingi 22,421,115,000.00** kwa ajili ya mishahara na **shilingi 103,597,584,000.00** kwa ajili ya matumizi mengineyo (OC). Aidha, kiasi cha **shilingi 18,831,650,000.00** kinaombwa kwa ajili ya miradi ya maendeleo.

Mheshimiwa Spika, bajeti ya mwaka 2026/2027 imepungua kwa kiasi cha **shilingi 13,000,868,915.52** sawa na punguzo la **asilimia 8.236** ikilinganishwa na bajeti ya mwaka 2025/2026 ambapo makadirio yalikuwa **shilingi 157,851,217,915.52**. Uchambuzi umebaini kuwa, punguzo hilo linatokana na fedha za matumizi ya kawaida kupungua katika mwaka 2026/2027, ambapo kiasi kinachoombwa ni **shilingi 126,018,699,000.00**, wakati katika mwaka wa fedha unaoisha wa 2025/2026 ziliombwa **shilingi 134,343,941,915.52**. Kiasi cha mwaka 2025/2026 katika matumizi ya kawaida ni zaidi kwa shilingi **8,325,242,915.52** ikilinganiwa na mwaka 2026/2027.

Mheshimiwa Spika, uchambuzi zaidi wa Kamati unaonesha kuwa, fedha za mwaka 2025/2026 za matumizi ya kawaida

ziliongezeka zaidi kupitia **Fungu Na. 7** Ofisi ya Msajili wa Hazina kutokana na nyongeza ya bajeti iliyotokea mwezi Februari, 2026 ambapo ziliongezwa **shilingi 12,221,256,915.52** katika kipengele cha fedha za dharula. Endapo kusingekuwa na nyongeza hiyo, bajeti ya mwaka 2026/2027 ingekuwa pungufu kwa kiasi cha **shilingi 779,612,000.00** ikilinganishwa na bajeti ya mwaka 2025/2026, kiasi ambacho hakina utofauti mkubwa, na hivyo kuashiria kuwa bajeti ya miaka yote ya fedha 2025/2026 na 2026/2027 inaelekea kulingana kiwango.

Mheshimiwa Spika, ulinganisho wa bajeti kwa Mwaka 2025/2026 na makadirio ya matumizi ya mwaka unaofuata wa 2026/2027 kwa kila fungu ni kama inavyooneshwa katika **majedwali Na. 5 hadi 6** katika taarifa hii.

Kwa upande wa **Fungu Na. 07**-Ofisi ya Msajili wa Hazina-**Jedwali Na. 5** linaonesha hali ya ulinganisho wa kibajeti kama ifuatavyo:

-

Jedwali 5: Ulinganisho wa Bajeti ya Matumizi kwa Mwaka 2025/2026 na Mwaka 2026/2027 - Fungu Na. 7

OFISI YA MSAJILI WA HAZINA- FUNGU 07					
FEDHA	CHANZO	2025/2026	2026/2027	ONGEZEKO/UPUNGUFU	ASILI MIA
MAENDELEO	NDANI	370,691,000	370,691,000	0.00	0
	NJE	1,300,000,000	0.00	(1,300,000,000)	100
	Jumla	1,670,691,000	370,691,000	(1,300,000,000)	77.81

	ndogo				
MATUMIZI YA KAWAIDA	OC	64,143,439,915.52	51,922,183,000	(12,221,256,915.52)	19.05
	MISHAHARA	8,662,948,000	8,529,569,000	(133,379,000)	1.54
	Jumla ndogo	72,806,387,915.52	60,451,752,000	(12,354,635,915.52)	16.97
JUMLA KUU		74,477,078,915.52	60,822,443,000	(13,654,635,915.52)	18.33

Chanzo: Randama za Ofisi ya Rais-Mipango na Uwekezaji na Usanifu wa Kamati

Kwa upande wa **Fungu Na. 011**-Ofisi ya Rais-Mipango na Uwekezaji -**Jedwali Na. 6** linaonesha hali ya ulinganisho wa kibajeti kama ifuatavyo: -

Jedwali 6: Ulinganisho wa bajeti ya Matumizi kwa Mwaka 2025/2026 na Mwaka 2026/2027 - Fungu Na. 011

OR-MIPANGO NA UWEKEZAJI- FUNGU 011					
FEDHA	CHANZO	2025/2026	2026/2027	ONGEZEKO/UPUNGUFU	ASILIMIA
MAENDELEO	NDANI	6,182,746,000	6,182,746,000	0.00	0
	NJE	6,292,562,000	2,958,701,000	(3,333,861,000)	52.98
	Jumla ndogo	12,475,308,000	9,141,447,000	(3,333,861,000)	26.72
MATUMIZI YA KAWAIDA	OC	13,675,401,000	17,675,401,000	4,000,000,000	29.249
	MISHAHARA	8,716,784,000	8,569,463,000	(147,321,000)	1.69
	Jumla ndogo	22,392,185,000	26,244,864,000	3,852,679,000	17.2
JUMLA KUU		34,867,493,000	35,386,311,000	518,818,000	1.488

Chanzo: Randama za Ofisi ya Rais-Mipango na Uwekezaji na Usanifu wa Kamati.

Aidha, kuhusu **Fungu Na. 066**-Tume ya Taifa ya Mipango, **Jedwali Na. 7** linaonesha hali ya ulinganisho wa kibajeti kama ifuatavyo:

Jedwali 7: Ulinganisho wa Bajeti ya Matumizi kwa Mwaka 2025/2026 Mwaka 2026/2027 - Fungu Na. 066

TUME YA TAIFA YA MIPANGO- FUNGU 066					
FEDHA	CHANZO	2025/2026	2026/2027	ONGEZEKO/UPUNGUFU	ASILIMIA
MAENDELEO	NDANI	8,000,000,000	8,000,000,000	0.00	0
	NJE	1,361,277,000	1,319,512,000	(41,765,000.00)	3.07
	Jumla ndogo	9,361,277,000	9,319,512,000	(41,765,000.00)	0.45
MATUMIZI	OC	34,000,000,000	34,000,000,000	0.00	0.0

YA KAWAIDA	MISHAHARA	5,145,369,000	5,322,083,000	176,714,000	3.43
	Jumla ndogo	39,145,369,000	39,319,512,000	174,143,000	0.45
JUMLA KUU		48,506,646,000	48,641,595,000	134,949,000	0.28

Chanzo: Randama za Ofisi ya Rais-Mipango na Uwekezaji na Usanifu wa Kamati.

Mheshimiwa Spika, tathmini inayotokana na ulinganifu wa fungu kwa fungu kama ulivyochambuliwa kupitia majedwali, athari za kibajeti zinaonekana zaidi katika fungu Na. 7 Ofisi ya Msajili wa Hazina. Katika ofisi hiyo, kumekuwa na ongezeko la bajeti ambalo linatokana na nyongeza ya mwezi Februari, 2026 ambapo ziliongezwa **shilingi 12,221,256,915.52** katika kipengele cha fedha za dharula, kama ilivyokwisha elezwa awali.

SEHEMU YA NNE

4.0 MAONI, USHAURI NA MAPENDEKEZO YA KAMATI

Mheshimiwa Spika, kufuatia majadiliano ya kina yaliyofanywa na Kamati kuhusu utekelezaji wa bajeti ya Mwaka 2025/2026 na Makadirio ya Mapato na Matumizi ya Ofisi ya Rais, Mipango na Uwekezaji kwa Mwaka wa Fedha 2026/2027, ili kusaidia katika utekelezaji mzuri wa bajeti hiyo, Kamati ina maoni yafuatayo: -

4.1 Maoni ya Jumla

Mheshimiwa Spika, Kamati inatoa maoni, ushauri na mapendekezo ya jumla kwa Mafungu yote yaliyo chini ya Ofisi hiyo kama ifuatavyo:

- (i) **Kwa kuwa** utoaji wa fedha za miradi ya maendeleo unasuasua, **na kwa kuwa** kusuasua huko kuna athiri Wizara na taasisi zake kushindwa kutekeleza miradi ya maendeleo iliyopangwa, **hivyo basi**, Serikali ihakikishe fedha zilizotengwa kwa ajili ya utekelezaji wa miradi ya maendeleo katika mwaka 2025/2026 zinatolewa kikamilifu katika muda uliobaki.

4.2 Ushauri Mahsusi Fungu kwa Fungu

4.2.1 Fungu 07 - Ofisi ya Msajili wa Hazina

- (i) **Kwa kuwa** ukusanyaji wa maduhululi ya Serikali unaotokana na mchango wa asilimia 15 ya mapato ghafi ya mashirika umepungua katika mwaka wa fedha 2026/2027, **na kwa kuwa** makadirio ya mwaka 2026/2027 katika vyanzo vingine yapo juu ikilinganishwa na mwaka unaoisha, **hivyo basi**, ili kutokuathiri kiwango cha makusanyo katika mwaka 2026/2027, Ofisi ya Msajili wa Hazina ihakikishe inaongeza usimamizi wa mashirika ya umma na kuhakikisha kuwa mashirika hayo yanachangia ipasavyo mapato yasiyo ya kikodi na hivyo kuiwezesha Ofisi hiyo kufikia lengo la makusanyo lililoidhinishwa katika mwaka 2026/2027.

(ii) **Kwa kuwa** Ofisi ya Msajili wa Hazina imekuwa ikilazimika kubeba gharama za matukio ambayo hayatabiriki (*contingent liability*) yanayotokea katika mashirika mbalimbali ya umma, kama ilivyokuwa kwa shirika la **UDART** kwa kulipia gharama za uingizaji wa mabasi mapya ya mwendokasi, **na kwa kuwa** mashirika ya umma nayo pia yana vifungu kama hivyo katika bajeti zao, **na kwa kuwa** uwepo wa fedha hizo unasaidia kutatua changamoto zisizotabirikia endapo zitajitokeza, **hivyo basi**, Ofisi ya Msajili wa Hazina na mashirikia ya umma inayoyasimamia zitenge fedha katika kifungu cha *contingent liability*.

4.2.2 Fungu 011 - Ofisi ya Rais, Mipango na Uwekezaji

- (i) **Kwa kuwa** Serikali ilishaeleza Bungeni kuwa itaanza mchakato wa kuajiri Wakurugenzi Wakuu na Wajumbe wa Bodi wa baadhi ya taasisi za umma kwa njia ya ushindani, **na kwa kuwa** Serikali ilishaelezwa kuwa upatikanaji wa Watendaji hao na Wajumbe wa Bodi kwa njia ya ushindani una manufaa kwa umma, **hivyo basi**, ili kutekeleza azma hiyo, Serikali ianze utaratibu wa kuwapata Wakurugenzi Wakuu na Wajumbe wa Bodi kwa njia ya ushindani mapema iwezekanavyo, ikiwemo kuweka wazi orodha ya mashirika ya umma ambayo yatapaswa kutumia mchako wa huo.
- (ii) **Kwa kuwa** eneo yalipokuwa machimbo ya dhahabu Buzwagi sasa limegeuzwa na kuwa eneo maalum la uwekezaji la Buzwagi (BSEZ), **na kwa kuwa**, bado kuna

baadhi ya wananchi wanaozunguka eneo hilo wana amini kwamba eneo hilo lina madini ya dhahabu, **na kwa kuwa** imani hiyo inaweza kuathiri usalama wa wawekezaji wanaopenda kuwekeza katika eneo hilo, **hivyo basi**, ili kutokuathiri uwekezaji katika eneo hilo, Serikali ihakikishe inaendelea kuimarisha ulinzi wa eneo hilo pamoja na kutoa elimu itayaowawezesha wananchi hao kubadili mtazamo wao juu ya matumizi ya eneo hilo.

(iii) **Kwa kuwa** Serikali inakusudia kuingia mikataba maalum ya uwekezaji na baadhi ya wawekezaji katika eneo maalum la uwekezaji Buzwagi, **na kwa kuwa** Serikali inauzoefu wa kutosha kuwa baadhi ya wawekezaji wanaweza kupewa maeneo hayo lakini wakayatumia kinyume na makubaliano, **hivyo basi**, ili kudhibiti kutokea kwa changamoto hiyo, Serikali ihakikishe wawekezaji wote waliopewa maeneo ya uwekezaji katika eneo la Buzwagi na maeneo mengine kama hayo, wanaanza uwekezaji mapema kama ilivyokusudiwa na kukubalika.

(iv) **Kwa kuwa** bado kuna sheria na kanuni nyingi zinazo sababisha mazingira ya biashara na uwekezaji nchini kuwa magumu, **na kwa kuwa** ofisi ya Mipango na Uwekezaji ina wajibu wa kuhakikisha sheria na kanuni hizo zinaboreshwa ikiwemo kuunganisha taasisi zenye majukumu yanayofanana hususan taasisi za udhibiti, **hivyo basi**, ili kuweka mazingira ya biashara na uwekezaji nchini kuwa rafiki, Serikali ihakikishe, kwa kushirikiana na taasisi nyingine zenye jukumu la kurekebisha sheria,

inazipitia sheria na kanuni zote na kuunganisha au kupunguza taasisi za udhibiti zenye majukumu yanayofanana.

4.2.3 Fungu 66 – Tume ya Taifa ya Mipango

- (i) Serikali ihakikishe inaandaa na kuanza kutumia nyenzo bora za Utekelezaji wa Dira ya Taifa ya Maendeleo ya 2050 ili kuweza kuleta tija kwa wananchi.
- (ii) Serikali ihakikishe inafanya tathmini kuhusu miradi ya Kimkakati inayotekelezwa na inayotarajiwa kutekelezwa na Serikali kupitia Wizara na taasisi mbalimbali ili kuhakikisha kwamba hakuna muingiliano katika kutekeleza miradi na ikiwezekana kuwepo kwa ushirikiano kuhusu utekelezaji wa miradi hiyo miongoni mwa Wizara na taasisi mbalimbali ili kuhakikisha kuwa miradi hiyo inakuwa na thamani ya fedha iliyokusudiwa na inaleta tija kwa wananchi na Taifa.

SEHEMU YA TANO

5.0 HITIMISHO

Mheshimiwa Spika, napenda kukushukuru wewe binafsi, Naibu Spika na Wenyeviti wote wa Bunge kwa Uongozi wenu na kutupatia nafasi ya kuwasilisha taarifa hii hapa Bungeni. Aidha, kwa dhati kabisa, ninapenda kuwashukuru Wajumbe wote wa Kamati ya Kudumu ya Bunge ya Utawala, Katiba na Sheria ambao maoni, ushauri na ushirikiano wao umewezesha Kamati

kutekeleza majukumu yake kwa ufanisi, na hatimaye kukamilika kwa taarifa hii. Naomba majina yao yaingizwe kwenye taarifa rasmi za Bunge kama yalivyowasilishwa.

1. Mhe. Dkt. Damas Daniel Ndumbaro, Mb –**Mwenyekiti**
2. Mhe. Edwin Enosy Swalle, Mb – **M/Mwenyekiti**
3. Mhe. Abdullah Ali Mwinyi, Mb.
4. Mhe. Mhe. Ahmed Juma Ngwali, Mb.
5. Mhe. Aziza Sleyum Ally, Mb.
6. Mhe. Edward Olelekaita Kisau, Mb.
7. Mhe. Asha Hussein Saleh, Mb.
8. Mhe. Esther Edwin Malleko, Mb.
9. Mhe. Maryam Ussi Yahya, Mb.
10. Mhe. Nassoro Rashid Nassoro, Mb.
11. Mhe. Dkt. Neema Peter Majule, Mb.
12. Mhe. Nyamizi Simon Mhoja, Mb
13. Mhe. Dkt. Oscar Ishengoma Kikoyo, Mb.
14. Mhe. Saashisha Elinikyo Mafuwe, Mb.
15. Mhe. Sikudhani Yasini Chikambo, Mb
16. Mhe. Timida Mpoki Fyandomo, Mb.
17. Mhe. Dkt. Yahaya Esmail Nawanda, Mb.
18. Mhe. Yohana Stephen Msita, Mb.
19. Mhe. Zena Maulid Katambo, Mb.
20. Mhe. Hussein Nassoro Amar, Mb.

Mheshimiwa Spika, kwa niaba ya Wajumbe wa Kamati naomba nichukue fursa hii kumpongeza na kumshukuru, **Mhe. Dkt. Samia Suluhu Hassan Rais wa Jamhuri ya Muungano wa Tanzania** ambae pia ni Mwenyekiti wa Tume ya Taifa ya Mipango, Mhe. Prof. Kitila Alexander Mkumbo, (Mb) –Waziri wa Nchi, Ofisi ya Rais Mipango na Uwekezaji na Mhe. Dkt. Pius S.

Chaya (Mb)-Naibu Waziri Ofisi ya Rais, Mipango na Uwekezaji kwa ushirikiano wao mkubwa ambao wameendelela kuipatia Kamati yetu wakati wote.

Mheshimiwa Spika, naomba pia niwashukuru watendaji wote wa Ofisi hiyo pamoja na taasisi zake kwa ushirikiano walioipatia Kamati wakiongozwa na Katibu Mkuu wa Ofisi hiyo Dkt. Tausi Mbagu Kida ambaye pia ni Katibu Mtendaji wa Tume ya Taifa ya Mipango, Ndg. Fred Matola Msemwa – Katibu Mkuu anayesimamia Uwekezaji na Ndg. Nehemiah Kyando Mchechu - Msajili wa Hazina.

Mheshimiwa Spika, mwisho lakini sio kwa umuhimu, napenda kumshukuru Katibu wa Bunge Ndg. Baraka I. Leonard kwa kuratibu vema shughuli za Kamati na Bunge kwa mujibu wa Katiba ya Nchi. Aidha, ninamshukuru pia kwa kutupatia Sekretarieti ambayo inamsaidia kazi za kuratibu shughuli za Kamati na kufanikisha kukamilika kwa taarifa hii.

Mheshimiwa Spika, baada ya maelezo hayo, sasa naliomba Bunge lako tukufu likubali kujadili na kuidhinisha Makadirio ya Mapato na Matumizi ya Ofisi ya Rais, Mipango na Uwekezaji kwa Mwaka wa Fedha 2026/2027 kama yalivyowasilishwa na mtoa hoja.

Mheshimiwa Spika, naomba kuwasilisha na ninaunga mkono hoja.

Dkt. Damas Daniel Ndumbaro, Mb
MWENYEKITI WA KAMATI YA KUDUMU YA BUNGE
YA UTAWALA, KATIBA NA SHERIA

16 Aprili, 2026